

נסיכה קטנה

כתבה פרנסיס הודג'סון ברנט

תרגום מחדש יהודה אטלס (תרגום קודם דליה למדני, הוצאת כתר 1997)

איור עטיפה ואיורי פנים בתיה קולטון

הוצאת מודן אוקיאנוס 2010, סדרת הרפתקה, סופרים מתרגמים קלסיקה

על הספר

שרה קרו, ילדה אנגליה שנולדה בהודו והתיתמה מאמה, נמסרת על ידי אביה האוהב, קצין בצבא הבריטי, לפנימייה של בנות בלונדון כדי ללמוד ולהתחנך בתרבות האנגלית. שרה מתחילה את דרכה בפנימייה עם משרתת מיוחדת משלה ומערכת חדרים פרטית. שרה היא ילדה מיוחדת בעלת דמיון עשיר ואופי עצמאי, ובוחרת את חברותיה ללא קשר למעמדן החברתי או הכלכלי. הפנימייה מנוהלת על ידי מיס מינצ'ין, אישה תאבת בצע ואכזרית שאין לה שום הבנה בחינוך, ועל ידי אחותה הכפופה לה. מעמדה של שרה מתערער כאשר ביום הולדתה ה-11 מגיעה ידיעה כי אביה העשיר מת עני וחסר כל. שרה נשארת בפנימייה כמשרתת ומתגוררת בעליית הגג הקרה והריקה. חברותיה היחידות הן בקי, נערה משרתת בפנימייה, לוטי, יתומה קטנה ומפונקת ששרה אימצה לה מתוך ילדות הפנימייה, וארמנגרד, השמנמנות, ילדה דחוייה ולא מוכשרת ללימודים. שעות הנחמה של שרה הן שעות הלימוד וההוראה לילדות הקטנות חבר טוב של אביה של שרה, שחייב לו את כל כספו, מחפש את שרה במשך השנתיים שבהן היא סובלת חיי עוני ורעב בעליית הגג. באופן מקרי הוא מוצא אותה ומחזיר לה את מעמדה, למורת רוחה של בעלת הפנימייה, שמגלה שהיא הפסידה בגלל התנהגותה חסרת הלב את התלמידה העשירה.

הספר יצא לאור בראשית המאה ה'20, בשנת 1904, ומתייחס לערכים חברתיים שהיו נהוגים באותה תקופה בכל הקשור לחינוך, מעמדות חברתיים ודרכי התנהגות יום יומית הספר עובד לסרט בשנת 1995. באתר <http://harpatka.net/?p=224> אפשר לראות אותו תמורת תשלום סמלי.

הפעלה

שאלות לתלמידים:

- כיצד התחילה שרה את דרכה בפנימייה?
- איך בחרה שרה את חברותיה?
- תארו את חברותיה של שרה, מה מיוחד בכל אחת, ומה נתנה להן החברות עם שרה?
- במה שונה שרה קרו מחברותיה בפנימייה?
- איך התייחסו אליה בתקופה הראשונה מנהלות הפנימייה?
- איך התייחסו אליה בתקופה הראשונה הבנות בפנימייה?
- איך התייחסה מיס מינצ'ין לשרה כשהסתבר שאין לה כסף?
- מה ההבדל בין מיס מינצ'ין לבין מיס אמליה?
- כיצד נראו חייה של שרה כשגרה בעליית הגג?
- מה היה תפקידה של הבובה אמילי בתקופה זו?
- כיצד עזרה שרה לעצמה ולבטי להתגבר על העוני, הקור והרעב?
- מי הם האנשים שאותם פגשה שרה בתקופה שבה גרה בעליית הגג?
- איך שרה התנהגה כשמצאה מטבע בבוץ?
- מהו הנס שקרה לה כשחיה בעליית הגג וסבלה מקור ורעב?
- כיצד התנהגה בעלת חנות המאפה בעקבות מעשיה של שרה?
- בקי, הנערה המשרתת מתארת נסיכה, (עמ' 62) ושרה גם היא מתארת נסיכה (עמ', 152 155) מה מאפיין את ה"נסיכה" של בקי ומה מאפיין את ה"נסיכה" של שרה?
- מדוע נקרא הספר "נסיכה קטנה" למרות שלא מסופר בו על בית המלוכה?

אז והיום

תמונת העולם אותה מתארת הסופרת שונה מאוד מהעולם החברתי שלנו היום במספר תחומים. מלאו את הטבלה הבאה והתייחסו לתחומים המוצעים. אתם יכולים, כמובן, להוסיף הערות משלכם.

תחום	אז (בסיפור)	היום
תחבורה		
תקשורת		
חינוך		
אדונים ומשרתים		
העסקת ילדים		

סיפורים ומחשבות של שרה

1. שרה מספרת סיפורים, לבובה שלה, לחברותיה ולעצמה. בחרו את אחד הסיפורים של שרה והוסיפו לו איורים מתאימים. נסו לעבד אותו כמו ספר קטן. הציגו את עבודותיכם בתערוכה בכיתה.
2. שרה מרבה לדבר אל עצמה או אל בובתה אמילי. בחרו משפט אחד או רעיון מעניין של שרה, כתבו אותו כמו כרזה, עטרו אותו בעיטור מתאים והיו מוכנים להציג אותו במליאה תוך הסבר מדוע אהבתם את הרעיון הזה.

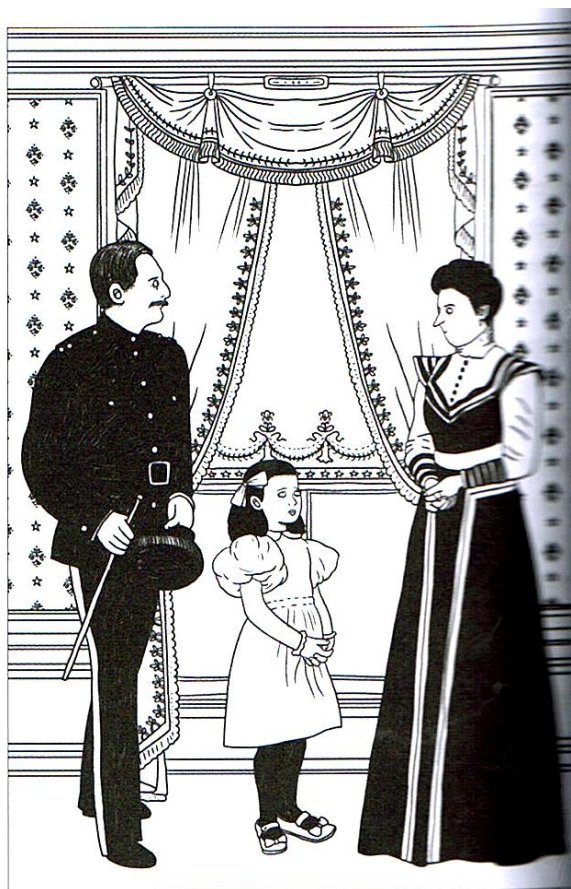
פעילות בעקבות האיור

הספר אויר על ידי בתיה קולטון שבחרה לאייר את הספור באיורים בצבעי שחור לבן ומעט אפור.

איור מס' 1

התבוננו באיור. על פי שפת הגוף והבעות הפנים ניתן לדעת מה חושבים שלושת האנשים שבתמונה.

כתבו (כמו בקומיקס) מה אומרת, או מה חושבת כל אחת מן הדמויות שבאיור. או חברו שיחה קצרה בין שלושת הדמויות שבאיור מה ממאפייני התקופה מופיעים באיור?

השוואת איורים

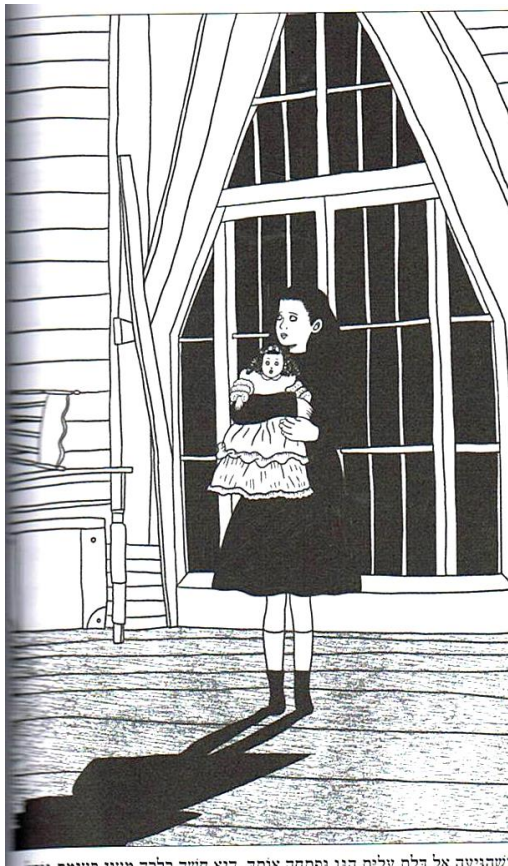
התבוננו בשני האיורים שלפניכם.

למרות שהמאירת משתמשת רק בצבעי שחור ולבן ישנה תחושה של עושר צבעוני.

באיור מס' 2 מתארת המאירת את מסיבת יום ההולדת האחרונה של שרה ובאיור מס' 3 מתארת המאירת את שרה לבדה בעליית הגג.

- כיצד יוצרת המאיירת את תחושת העושר הצבעוני?
- כיצד יוצרת המאיירת את תחושת העצב והבדידות של שרה בעליית הגג?
- דמיינו שהילדה הנמצאת באיור מס' 3 היא שחקנית על במה. על פי האיור חברו לה טקסט קצר שאותו אומרת הדמות המאויירת.

איור מס' 3

יגוהגהגה אל דלת עלית הגג ופתחה אותה. היא חשה רלרה מיטני תנועה יגוהגה

איור מס' 2

מבחן הזמן -

- ספר זה נכתב לפני למעלה ממאה שנים. מתוארות בו מספר מערכות יחסים בין ילדים ומבוגרים, בין מבוגרים לבין עצמם, בין אדונים ומשרתים.
- האם שרה היא דמות של "פעם"?
  - מה אפשר ללמוד משרה גם היום?
  - האם מערכת היחסים בין הילדות והנערות בפנימייה שונה ממערכות יחסים בין ילדים בכיתת לימוד היום?

- האם נשים בעלות אופי כמו של מיס מינצ'ין יכולות להיות גם היום? האם פגשתם דמויות שכאלה בעוד ספרים או סרטים?
- האם העוני כפי שהוא מוצג בספר היה קיים רק אז לפני כמאה שנים או ניתן גם היום לפגוש עוני שכזה?
- בסיפור יש יסוד בולט של מקריות או צירוף מקרים. אילו צירופי מקרים ישנם בסיפור? האם הם מפריעים לאמינות הסיפור?
- מדוע ספר זה מעניין גם היום? הסבירו מה מצא חן בעיניכם.

הכינו:

ד"ר רחל עזוז

ד"ר איה מרבך

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד" בהוצאת רכס.